

నఖై స్తుదంతో దశనై ర్దశంతః
 తలైశ్చ పాదైశ్చ సమాపయంతః |
 మదాత్ కపిం తం కపయ స్సమగ్రాః
 మహావనం నిర్విషయం చ చక్రుః ||

23

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే వాల్మీకీయే చతుర్వింశత్యహస్రికాయాం
 సంహితాయామ్ శ్రీమత్సుందరకాండే ఏకషష్టితమ స్సర్గః

Q

ఆపదా మపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదామ్ |
 లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో సమా మ్యహమ్ ||
 ధర్మాత్మా సత్యసంధశ్చ రామో దాశరథి ర్యది |
 పౌరుషే చాప్రతిద్వంద్వ శ్శరైసం జహి రావణిమ్ ||

అథ ద్విషష్టితమ స్సర్గః

- తా నువాచ హరిశ్రేష్ఠో హనుమాన్ వానరర్షభః |
 అవ్యగ్రమనసా యూయం మధు సేవత వానరాః || 1
- అహ మావారయిష్యామి యుష్మాకం పరిపంధినః |
 శ్రుత్వా హనుమతో వాక్యం హరీణాం ప్రవరోఽంగదః || 2
- ప్రత్యువాచ ప్రసన్నాత్మా పిబంతు హరయో మధు |
 అవశ్యం కృతకార్యస్య వాక్యం హనుమతో మయా || 3
- అకార్యమపి కర్తవ్యం కిమంగ పున రీద్యశమ్ |
 అంగదస్య ముఖా చ్చుప్రత్వా వచనం వానరర్షభాః || 4
- సాధు సాద్వితి సంహృష్టా వానరాః ప్రత్యపూజయన్ |
 పూజయి త్వాంగదం సర్వే వానరా వానరర్షభమ్ || 5
- జగ్గు ర్మధువనం యత్ర నదీవేగ ఇవ ద్రుతమ్ |
 తే ప్రవిష్టా మధువనం పాలా నాక్రమ్య వీర్యతః || 6

- అతిసర్గాచ్చ పటవో దృష్ట్వా శ్రుత్వా చ మైథిలీమ్ |
 పపు స్సర్వే మధు తదా రసవత్ ఫల మాదదుః || 7
- ఉత్పత్య చ తత స్సర్వే వనపాలాన్ సమాగతాన్ |
 తాడయంతి స్మ శతశ స్సక్తాన్ మధువనే తదా || 8
- మధూని ద్రోణమాత్రాణి బాహుభిః పరిగృహ్య తే |
 పిబంతి సహితా స్సర్వే నిఘ్నంతిస్మ తథాపరే || 9
- కేచిత్ పీత్వాపవిధ్యంతి మధూని మధుపింగలాః |
 మధూచ్చిష్టేన కేచిచ్చ జఘ్ను రన్యోన్య ముత్కటాః || 10
- అపరే వృక్షమూలే తు శాఖాం గృహ్య వ్యవస్థితాః |
 అత్యర్థం చ మదగ్గానాః పర్ణా న్యాస్తీర్య శేరతే || 11
- ఉన్మత్తభూతాః ప్లవగా మధుమత్తాశ్చ హృష్టవత్ |
 క్షిపంతి చ తథాన్యోన్యం స్థలంతి చ తథాపరే || 12
- కేచిత్ క్షేలాం శ్రుకుర్వంతి కేచిత్ కూజంతి హృష్టవత్ |
 హారయో మధునా మత్తాః కేచిత్ సుప్తా మహీతలే || 13
- కృత్వా కేచిత్ హసంత్యన్యే కేచిత్ కుర్వంతి చేతరత్ |
 కృత్వా కేచి ద్వదంత్యన్యే కేచి ద్బుధ్యంతి చేతరత్ || 14
- యేఽప్యత్ర మధుపాలా స్సుయః ప్రేష్యా దధిముఖస్య తు |
 తేఽపి తై ర్వానరై ర్భిమైః ప్రతిషిద్ధా దిశో గతా || 15
- జానుభి స్తు ప్రకృష్టాశ్చ దేవమార్గం ప్రదర్శితాః |
 అబ్రువన్ పరమోద్విగ్నా గత్వా దధిముఖం వచః || 16
- హనూమతా దత్తవరై ర్లతం మధువనం బలాత్ |
 వయం చ జానుభిః కృష్టా దేవమార్గం చ దర్శితా || 17

- తతో దధిముఖః క్రుద్ధో వనప స్తత్ర వానరః ।
 హతం మధువనం శ్రుత్వా సాంత్వయామాస తాన్ హరీన్ ॥ 18
- ఇహోగచ్ఛత గచ్ఛామో వానరాన్ బలదర్పితాన్ ।
 బలేన వారయిష్యామో మధు భక్షయతో వయమ్ ॥ 19
- శ్రుత్వా దధిముఖ స్యేదం వచనం వానరర్షభాః ।
 పున ర్విరా మధువనం తేనైవ సహసా యయుః ॥ 20
- మధ్యే చైషాం దధిముఖః ప్రగృహ్య తరసా తరుమ్ ।
 సమభ్యధావ ద్వేగేన తే చ సర్వే ప్లవంగమాః ॥ 21
- తే శిలాః పాదపాంశ్చాపి పర్వతాంశ్చాపి వానరాః ।
 గృహీత్వా భ్యగమన్ క్రుద్ధా యత్ర తే కపికుంజరాః ॥ 22
- తే స్వామివచనం వీరా హృదయే ష్వవసజ్య తత్ ।
 త్వరయా హ్యభ్యధావంత సాలతాలశిలాయుధాః ॥ 23
- వృక్షస్థాంశ్చ తలస్థాంశ్చ వానరాన్ బలదర్పితాన్ ।
 అభ్యక్రామంస్తతో వీరాః పాలా స్తత్ర సహస్రశః ॥ 24
- అథ దృష్ట్వా దధిముఖం క్రుద్ధం వానరపుంగవాః ।
 అభ్యధావంత వేగేన హనుమత్ ప్రముఖా స్తదా ॥ 25
- తం సవృక్షం మహాబాహు మాపతంతం మహాబలమ్ ।
 ఆర్యకం ప్రాహరత్ తత్ర బాహుభ్యాం కుపితోఽంగదః ॥ 26
- మదాన్లశ్చ న వేదైన మార్యకోఽయం మమేతి సః ।
 అఛ్చైనం నిష్పిపేషాశు వేగవ ద్వసుధాతలే ॥ 27

- స భగ్నుబాహూరుభుజో విహ్వల శ్శోణితోక్షితః ।
ముమోహ సహసా వీరో ముహూర్తం కపికుంజరః ॥ 28
- స సమాశ్వస్య సహసా సంక్రుద్ధో రాజమాతులః ।
వానరాన్ వారయామాస దండేన మధుమోహితాన్ ॥ 29
- స కథంచి ద్విముక్త స్తై ర్వానరై ర్వానరర్షభః ।
ఉవా చైకాంత మాశ్రిత్య భృత్యాన్ స్వాన్ సముపాగతాన్ ॥ 30
- ఏతే తిష్ఠంతు గచ్ఛామో భర్తా నో యత్ర వానరః ।
సుగ్రీవో విప్రులగ్రీవ స్సహ రామేణ తిష్ఠతి ॥ 31
- సర్వం చైవాంగదే దోషం శ్రావయిష్యామి పార్థివే ।
అమర్షీ వచనం శ్రుత్వా ఘాతయిష్యతి వానరాన్ ॥ 32
- ఇష్టం మధువనం హ్యేతత్ పార్థివస్య మహాత్మనః ।
పిత్ృపైతామహం దివ్యం దేవై రపి దురాసదమ్ ॥ 33
- స వానరా నిమాన్ సర్వాన్ మధులుబ్ధాన్ గతాయుషః ।
ఘాతయిష్యతి దండేన సుగ్రీవ స్స సుహృజ్జనాన్ ॥ 34
- వధ్యా హ్యేతే దురాత్మానో నృపాజ్ఞాపరిభావినః ।
అమర్షప్రభవో రోష స్సఫలో నో భవిష్యతి ॥ 35
- ఏవ ముక్త్వా దధిముఖో వనపాలాన్ మహాబలః ।
జగామ సహసోత్పత్య వనపాలై స్సమన్వితః ॥ 36
- నిమేషాంతరమాత్రేణ స హి ప్రాప్తో వనాలయః ।
సహస్రాంశుసుతో ధీమాన్ సుగ్రీవో యత్ర వానరః ॥ 37
- రామం చ లక్ష్మణం చైవ దృష్ట్వా సుగ్రీవ మేవ చ ।
సమప్రతిష్ఠాం జగతీ మాకాశా నిపపాత హ ॥ 38

సంనిపత్య మహావీర్య స్సర్వైః సైః పరివారితః |
 హరి ర్దధిముఖః పాలైః పాలానాం పరమేశ్వరః || 39

స దీనవదనో భూత్వా కృత్వా శిరసి చాంజలిమ్ |
 సుగ్రీవస్య శుభౌ మూర్ధ్నా చరణౌ ప్రత్యపీడయత్ || 40

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే వాల్మీకియే చతుర్వింశత్యహాసికాయాం
 సంహితాయామ్ శ్రీమత్సుందరకాండే ద్విషష్టితః సర్గః

ఆపదా మపహరారం దాతారం సర్వసంపదామ్ |
 లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమా మ్యహమ్ ||
 ధర్మాత్మా సత్యసంధశ్చ రామో దాశరథి ర్యది |
 పౌరుషే చాప్రతిద్వంద్వ శ్శరైనం జహి రావణిమ్ ||

అథ త్రిషష్టితమ స్సర్గః

తతో మూర్ధ్నా నిపతితం వానరం వానరర్షభః |
 దృష్ట్వా వోద్విగ్నహృదయో వాక్య మేత దువాచ హ || 1

ఉత్తిష్టోత్తిష్ట కస్మాత్త్వం పాదయోః పతితో మమ |
 అభయం తే భవే ద్వీర! సర్వ మేవాభిధీయతామ్ || 2

స తు విశ్వాసిత స్తేన సుగ్రీవేణ మహాత్మనా |
 ఉత్థాయ సుమహాప్రాజ్ఞో వాక్యం దధిముఖోబ్రవీత్ || 3

నైవ ఋక్షరజసా రాజన్! న త్వయా నాపి వాలినా |
 వనం నిస్సృష్టపూర్వం హి భక్తితం తచ్చ వానరైః || 4

ఏభిః ప్రధర్షితాశ్చైవ వానరా వనరక్షిభిః |
 మధూ న్యచింతయి త్వేమాన్ భక్తయంతి పిబంతి చ || 5

శిష్ట మత్రాపవిధ్యంతి భక్తయంతి తథా పరే |
 నివార్యమాణా స్తే సర్వే భ్రువౌ వై దర్శయంతి హి || 6